

Compactæque trabes , turresque , & mœnia circum
Alta tuebuntur, Phœbi tum luce refusa
Stabimus armati ad muros , turreisque præaltas .
290 Durius huic fuerit castris procul , atque carinis
Prælia miscere , & anuris invadere tectos ,
Incassumque diu totis agitaverit agris
Fumenteis bijugos cursu : defessus abibit
Hinc tandem retro ad naveis , neque mœnia ferro
295 Tentabit , reor , ille canum prius ora cruore ,
Paverit atque adipe . Hæc fatur , quem turbidus ira
Priamides torvum intuitus sic increpat Hector :
Polydama , murumne velis intrare reversos
Trojungenas ? Neque te pudet hæc ingrata profari ?
300 Nonne satis clausæ latuistis mœnibus urbis ,
Gens ignava ? Evidem Priami senis inclyta regna ,
Atque urbem immensis opibus clarissima quondam
Audieram , periere tamen dudum optima quæque
Mœniam in pinguem , Phrygiasque avecta per oras ,
305 Pestem hanc Dardaniis postquam Deus intulit agris .
Nunc mihi quum Pater ad naveis detrudere Grajos ,
Et clausisse mari dederit , quid talia demens
Trojungenis coram jactas ? tua dicta sequetur
Dardanidum nemo , haud patiar : me audite jubentem ,
310 O Socii , civesque mei , nunc corpora læti
Procurate , viri , excubiasque agitate frequenteis .
Quod siquem de opibus nimis importuna repostis
Cura tentet , patriæ , agminibusque impendat alendis ,
Hoc satius , quam prædam avidis hæc linquere Graiis .
315 Luce oriente rateis , ferroque petamus Achivos .
Venerit Æacides . Veniat : sors durior ipsum
Forte manet , nec enim fugiam , contra obvius ibo ,
Et laudem ingentem referet , referamve perempto .
Communis Mars , & sperantem vincere vincit .
320 Hæc ait , occlamant Troes , namque effera menteis
Turbabat Pallas juvenem ut vesana loquentem
Audirent potius quam Phantoidæ inclyta dicta ,

Indulgentque epulis raptim . Plangoribus altis
Interea Patroclum circum plebs luget Ahivum .
325 In mediis luctum ingentem exorditur Achilles ,
Mortiferasque manus geminas super ille jacentis
Corde tenens gemit , & lacrimis rigat ora profusis .
Ut leo cui saltu catulos venator in alto
Abstulit : ablatos sera sub nocte reversus
330 Ille dolens fremit horrendum , colleisque supinos ;
Convalleisque cavas cursat , vestigia siqua
Ulla viri inveniat : cæcum dolor , iraque raptat .
Myrmidones inter luget sic mæstus Achilles .
Et non ista tibi dederam promissa Menœti ,
335 Quondam , ait , in patria quum te complexus Opunte ,
Regressurum iterum prædaque , & honoribus auctum
Ajebam gnatum periturae ab litore Trojæ .
At non terrigenum vota omnia perficit æquus
Jupiter . Iliacis utrumque occumbere campis
340 Fata volunt , neque me genitor , neque Diva creatrix
Excipiet reducem , atque eadem mox terra tenebit .
Nunc , tua quandoquidem video jam fata superstes ,
Chare comes , cineri solvam non justa priusquam
Interfectoris caput , & raptæ Hectoris arma
345 Huc tulero , bis sexque virum cervice revulsa
Trojenum tristeis perfundam sanguine flammas .
Interea mihi apud naveis sic , chare , jaceto .
Te circum Iliades , & passis mœsta capillis
Dardanidum turba hic flebit noctemque , diemque ,
350 Quas ambo dextra , & longis quæsivimus hastis ,
Agminibus fusis , vastatisque urbibus olim .
Sic ait , & sociis magnum circumdare flamma
Actutum tripodem jubet , & purgare cadaver .
Certatim infundunt latices , & ahenea flammis
355 Vasa locant , vis turgentis furit intus aquai .
Frigentis tum membra lavant , oleoque nitenti
Singula , dein plagas ungento unxere novenni ,
Halanti , nitido , suavi , lectoque repouunt .

Fit gemitus , tenui que tegunt velamine corpus ;
 360 Et pallam adjiciunt niveam super : hæret Achilles
 Dilecto capiti , at circum gens fida suorum
 Stant vigiles , cœbrisque replent plangoribus auras .
 Jupiter irata adloquitur tum voce sororem .
 En tandem perfecta tibi flagrantia vota ,
 365 Excito in pugna Æacide , o pulcherrima conjux .
 Ex te nimirum genitos miseraris Achivos .
 At Dea : quid me tu dictis perstringis amaris ?
 Virne viri meritas sumet pro criminè pœnas ,
 Mentis inops quamquam , & mortali e semine cretus ,
 370 Atque ego , quæ Divum incedo regina , Jovisque
 Et soror , & conjux , coeli cui numina parent
 Tot mala promeritis poteram non reddere Teucris ?
 Talia cœlicolæ alterno sermone serèbant
 Interea Thetis in pulchras pervenerat ædeis ,
 375 Æternas , immortaleis , stellisqe micanteis ,
 Mulciber ipse olim eximia quas struxerat arte .
 Hunc validam circum incudem , folleisque tumenteis
 Sudantem reperit , tripodes namque ære rigenti
 Bis denos tecti ingentis decora alta futuros
 380 Arte laborabat multa , & submiserat aureas
 Cuique rotas , ut sponte sua per plana moveri
 Atria , & in propria potuissent sede locari .
 Jamque informati stabant , aureisque polibat
 Ingenteis , clavosque , atque hæc dum mente sagaci
 385 Lemnius adproperat , Thetis improvisa repente
 Adstitit . Huic Charis ipsa Dei pulcherrima conjux
 Obvia procedit , blandò sique ore profatur :
 Ten' video ? haud etenim Vulcania limina adisti

V. 370. Atque ego . Versus Virgilianus hinc , & aliis ex locis Homericis decerpitus .

V. 374. Interea Thetis . Hinc mutuatus est Virgilius Veneris profectionem ad Vulcanum , Iujus officinam , & laudatissimum Æneas clypeum in 8 , quem alii Latinorum deinceps imitati .

Unquam alias , dilecta mihi : quidnam anxia poscis ?
 390 Ingredere , & mensam hospitio , ac dignare penateis .
 Hæc ait , atque interna Deam in penetralia ducit .
 Aurataque in sede locat , scamnumque locandis
 Admovit pedibus , claudum ac festina maritum
 Voce vocans , ades hoc , inquit , te nam indiga poscit
 395 Alma Thetis . Cui Vulcanus mihi nulla Dearum
 Suspicienda magis , cœli quæ ab limine pulsum
 Consilium imprudens propter , matrisque timorem
 Tentantis claudum adspectu celare paterno ,
 Servavit complexa sinu . Thetis hæc pia quondam ,
 400 Oceanoque sata Eurynome , vitreisque sub antris ,
 (Hinc , atque hinc spumante salo fremebunda sonabat
 Unda fluens) torqueis , & pulchra monilia flavo
 Fingebam , armillasque auro , dum Phœbus olympum
 Percurrat novies , Divosque , hominesque latebam ,
 405 Eurynomen præter , Thetidemque : huic debita possem
 Pro tantis utinam persolvere præmia curis .
 Excipe tu dapibus , positis fabrilibus armis
 Mox adero . Hæc fatur , vastoque ab stipite surgens
 Incidis validæ haud paribus se passibus effert .
 410 Adproperant famulæ limphas , atque ora , manusque ,
 Cervices validas , hirsutaque pectora tergit ,
 Induit ac tunicam , & crasso extra limina sceptro
 Prodiit accepto : ancillæ comitantur euntem
 Fictæ auro vivis similes , queis pectore mens est
 415 Docta operum , Divum munus , visque indita , voxque .
 Inque hærent lateri , vestigiaque ægra trahentem
 Sustentant . Solio tandem consedit eburno ,
 Adfaturque Deam : Quidnam te insueta coegit
 Tecta diu , nostrasque Thetis contendere in ædeis ?
 420 Eloquere , o mihi cunctarum veneranda Dearum .

V. 414. Fictæ auro . Statuas a Vulcano elaboratas innuit , quæ
 miro artificio movebantur autómatæ Græci vocant , & quibus Di
 vocem , ac mentem indiderint , ut statuæ Pygmalionæ Venus .

Quidquid in arte mea possum pete: iussa libenter
Exequar. Hæc Deus, hæc lacrimis Dea fatur obortis:
Heu non cunctarum infelior ulla Dearum
Me fuerit, Vulcane pater, nam ex omnibus unam
425 Æquoreas inter Divas me credere Peleo,
Mortalisque viri amplexus, thalamosque subire
Jupiter invitam voluit: dudum ille senecta
Confectus jacet; at nostri crevere dolores,
Namque ex me genitum, curisque ingentibus altum
430 Præstantem heroes inter, belloque potentem
Ceu palmam, aut pulchro surgentem caudice florem,
Hunc, inquam, Danais Trojana potentibus arva
Adjeci comitem, non heu! Peleja rursus
Tecta revisurum; at curis oppressus amaris
435 Interea moeret, neque possum ferre dolenti
Auxilium genitrix; pulchram nam deinde puellam
Præmia parta manu rapuit Briseida Atrides.
Ille furens pugna abstinuit; sed Dardanus Hector
Ad puppeis, pelagusque actos conclusit Achivos.
440 Pelidæ auxilium Proceres, Rexque ipse Agamemnon
Orabat simul accumulans ingentia dona.
Restitit immotus precibus, donisque superbis.
At Patroclum magna Dolopum comitante caterva
In pugnam properare jubet, suaque arma sodali
445 Donat habere humeris. Scæque ad limina portæ
Trojogenas repulit, Priamique in tecta ruisset.
At furias aususque viri indignatus Apollo
Post cladem immensam sociorum funere acerbo
Sustulit, & magno ingentem dedit Hectori honorem
450 Propterea supplex nunc ad tua limina veni.
Arma rogo genitrix gnato, sua namque sodalis
Perdidit infelix: gnati miserere dolentis.
Hæc Dea: Vulcanus, pone hanc de pectore curam,
Diva, inquit, lætho incolumem servare minanti
455 Sic utinam possem, gnato ut pulcherrima possum
Arma dare, haud hominum cuiquam concessa precanti

Dixerat, internasque iterum contendit in ædeis.
Adproperant famuli, & bis denis follibus auras
Excipiunt, redduntque leveis, nunc murmure vasto,
460 Nunc leni, fluit æs rivis, aurique metallum,
Argentumque grave, & fabrilia corripit arma.
Ingentem informat clypeum, validumque, gravemque
Dædaleum, quinos intexens orbibus orbeis.
Extimus, ac triplex totum quem candidus ambit
465 Circulus, atque extra pendent argentea lora.
Hic mare, terramque ingentem, cœlumque profundum
Finxerat Ignipotens, & magni lumina solis,
Lunamque, & toto fulgentia sidera cælo,
Pleiadas, Hiadasque atque auripedem Menalippem,
470 Atque Ursam, lenti torpenta plausta Bootes,
Quæ circum observans convertitur Oriona.
Nec vitreis unquam Oceani submergitur undis.
Fecerat & geminas turritis mœnibus urbeis.
Hic epulas inter juveni nova nupta marito
475 Traditur: ab thalamo tædis fulgentibus ibant
Saltantes juvenes, Hymenæum voce vocantes,
Et cythara, & molleis biforis dat tibia cantus.
At matres in vestibulis, innuptaque turba

V. 462. Ingentem informat clypeum. Hinc ortum Æneæ scutum
a Vulcano facutum Ænid. 8. Sed Æneæ clypeus adscititiis Historie
Romanæ ornamentiis longe petitis insignitus est. At Homerus naturæ
observator, ac Mystes, non nisi naturalia adhibet ornamenta. Hic
& Nuptiarum solemnia, & litigantium jurgias, & belli astutias, &
pastoralis vite oblectamenta, ac pericula, & messorum, aratorum,
bubulcorum, vinitorum denique gratissimos labores, & quidquid in
coelis, terrisque adspectu, ac recordatione jucundum est ac volupe
ingeniosissimus Poeta commiscuit.

V. 471. Oriona. De Orione varia sunt Mythologorum placita.
Vide Eustath. hic, & Virgilii interpretes, quum alibi, tum in 1.
Æneidos.

V. 472. Nec vitreis unquam. Iis nimirum qui Septentrionalem
plagam incolunt; contra vero iis, qui Australiem. Unde de Lusitanis
Indicum mare navigantibus pulcherrime Camoens

,, Vimos as Ursas a pesar de Juno
,, Banharenses nas agoas de Neptuno ,,

Mirantur tacitæ . Interea clamoribus altis
 480 Miscerique forum , populosque coire frequenteis
 Cernere erat , namque inde viri , atque hinc ore diserto
 Testibus inductis certant : de cive perempto
 Nam multam impositam dudum hic solvisse canebat .
 Creditor acceptam negat , acclamabat utrique
 485 Turba favens , jamque huc vulgus , jam fluctuat illuc .
 Præcones sedantque animos , turbamque coercent .
 At circa in medio patres in sedibus altis .
 Stabant , & manibus præconum sceptra tenebant ,
 Alterni & gravibus dirimebant jurgia dictis .
 490 Optima dicturo in mediis stant bina talenta .
 Urbem aliam geminæ dira obsidione premebant
 Hinc , atque hinc acies , ferroque evertere certant .
 Irruere aut subito , & prædam partier omnem ,
 Congestas & opes : pueri , innuptæque puellæ ,
 495 Imbellesque senes , trepidæque ad mœnia matres
 Stant vigiles ; olli insidias , ferrumque parabant .
 Mars in bella viris præit , & Tritonia Pallas
 Ficti auro , auratis insignes vestibus ambo ,
 Diisque pari forma , & vasta se mole ferebant .
 500 Pone armis populi , membrisque minoribus ibant .
 Ut ventum ad fluvium , & tacitæ loca commoda fraudi
 Qua potare greges soliti , tecti ære corusco
 Considunt : gemini ante alios speculantur ab alto
 Flexipedes siquando boves , pecudesque viderent .
 505 Jamque aderant per prata ; duoque armenta sequuntur
 Pastores , dulcique levant longa otia cantu .
 Olli ex insidiis subito clamore ruebant ,
 Lanigerosque greges , pingui ac cervice juvencos
 Improvisi abigunt cæsis pastoribus ante .
 510 Exemplo hostileis pervenit clamor ad aureis .

V. 480. Miscerique forum . In foro , portisive urbium , publicis
 que locis judicia fieri , & sententias ferri solitas constat ex plu-
 ribus Sacrae Scripturæ locis .

Arripiunt turbati arma , incepsumque relinquunt
 Concilium , poscunt & equos , currusque volanteis ,
 Proceduntque acies , concurritur , undique cædes ,
 Vulneraque , & sanguis , medioque in vortice Terror
 515 Cernitur , & scissa frendens Discordia palla ,
 Et Fatum exitiale , virumque hinc vulnere cæsum
 Straverat , hic alium vivum capit , inde per agros
 Hunc trahit exanimem , sanieque , & sanguine nigro
 Ora madent , crudæque manus , vestesque fluentes ,
 520 Vivorumque hominum ritu versantur in armis ,
 Atque virum exuviasque trahunt , & corpora utrinque .
 Finixerat & pinguis spatiova novalia campi :
 Plurimus hinc , atque hinc terram findebat arator .
 Ut ventum ad métam pateram spumantis Jachi
 525 Cuique dabant , lætique Deo se ad jugera rursus
 Convertunt , terramque gravi rimantur aratro .
 Findier at tetro veras sub vomere glebas ,
 Et vero credas terras nigrescere sulco .
 At parte ex alia Cereris sata culta videres ,
 530 Messorumque manum , & curva sub falce maniplos
 Hinc recta cadere , hinc lento sub vimine cogi .
 Tresque ligatores instabant pone sequentes .
 Adproperant circum pueri , culmosque ministrant .
 Sceptra tenens Rex inde silet , gaudetque tuendo .
 535 Ast alii instaurant epulas , querque sub alta
 Exta boum verubus torrent infixa columnis .
 Interea cœnam agricolis , albasque farinas ,
 Alliaque uxores miscent , & rustica farra .
 Parte alia pingueis vestibat vinea colleis .
 540 Aurea , per palos , furcasque innexa bicorneis
 Argento solidas , cyanique hanc fossa coeret ,
 Stanneus & circum vallis , viaque una patebat ,

V. 525. Deo . Pro Bacho antonomasticus , ut ibi
 „ Munera , lætitiamque Dei .

Uvaque purpureis pendebat densa racemis.
Certam & molles pueri, blandæque puellæ
545 Dulcia textilibus portabant munera qualis.
In mediis cytharam plectro pulsabat eburno
Crinitus juvenis, mulcebatque æthera cantu.
Ast alii ingenti librabant corpora saltu
Ad numerum, lätique canebat carmina Bacho.
550 Fecerat atque armenta boum capita alta ferentum
Formosaque auro ex fulvo, stannoq[ue] juvencas.
Altisque a stabulis in pascua lata ruebant,
Qua viridi fluvius prætextit arundine ripas,
Vorticibusque secat rapidis, at quatuor aurei
555 Pastores, & fida novem comitatur eunteis
Turba canum: verum ecce duo de monte leones
Improvisi adsunt, taurumque ex agmine primo
Corripiunt pulchrum, ingentem: mugitibus altis
Insonat omne nemus, sequitur juvenumque, canumque
560 Fida cohors; olli luctantem, & torva gementem
Dilacerant, nigrumque cruorem, & viscera lambunt.
Pastores frusta adproperant, urgenteque Molossos,
Hique instant, fugiuntque iterum, cursantque recur-
santque,
Et sævit procul æthereas latratus in auras.
565 Addidit & latis pinguisima pascua campis,

V. 547. *Mulcebatque æthera cantu.* Homerus materiam sive ar-
gumentum cantus assignavit, quem ad litteram sequutus Gunichius
pulchre transtulit.

„ In mediis cytharam pulsat puer, atque decorum
„ Voce Linum molli simul accinit „
Linus autem dicebatur Cantiuncula quædam in festis ruralibus usita-
ta, cuius item meminit Pausanias lib. 9. sicut nunc rustici nostri
Marsilium, aut Paridem, & Viennam. Igitur sive Linus fuerit hi-
storia Lini Apollinis filii, sive fuerint versus a Lino antiquissimo
Poeta compositi, quum sit posita species pro genere, ad rem nihil
refert. Generatim ergo dictum est: mulcebatque æthera cantu, &
Crux illa investigandi quid Linus fuerit Homeri, aut belli Trojani
tempore cani solitus Grammaticis, & insulsis Scholiatoribus reser-
vata.

Atque hircos, niveas & oveis, simasque capellas,
Pastorumque casas humileis, & ovilia tecta.
Inde choros quales Ariadnae Dædalus ædeis
Extulerat Gnoso in magna, qua mille viarum
570 Flexibus ambiguis vestigia falleret error.
Implicitaque manus juvenes, mollesque puellæ
Mille ineunt cursusque vagos, totidemque recursus:
Linea virginibus tenui subtegmine vestis.
Candentes tunicæ pueris, oleoque nitentes.
575 Cingulaque ex humeris pendent argentea cuique,
Aureus & gladius, variis at floribus illæ,
Et viridi auratos cingebant fronde capillos.
Inque vicem effugiant sese, seseque sequuntur,
Nectuntque alternos doctis ambagibus orbeis,
580 Ut quondam Figulus jamque hinc, jamque inde rotarum
Tentat agens orbem: stabant longo ordine circum
Attonitæ studio ingenti matresque, virique.
Vertice tum prono, inversisque ad sidera plantis
Prosiliunt gemini juvenes, campoque feruntur.
585 Extremam sed enim clypei fulgentis ad oram
Vim magnam Oceani, & spumanteis addidit undas.
Dein galeam efformat nitidam, flamasque vomentem.
Surgentem & cristam capiti, & thoraca coruscum
Sideris in morem, lentoque ocreas argento.
590 Omnia tum Thetidi tradit, volat illa per auras
Accipitri similis, magnumque relinquit Olympum
Arma ferens gnato Vulcani dona parentis.

V. 568. *Quales Ariadnae.* Hanc comparationem ad Iudos puer-
rum Trojanorum explicando adhibuit Virgilius in 5.